

Review of Turkish Distance Education Research

Mehmet Barış HORZUM

Sakarya University, Faculty of Education

Mehmet ÖZKAYA

Aksaray University, Faculty of Education

Muammer DEMİRCİ

Fatih University, Faculty of Education

Muhammed ALPASLAN

Ministry of National Education

Abstract

This research was conducted to reveal current status of Turkish distance education studies, the research issues covered and limitation they had. Within the scope of the study, 35 articles were reviewed which are available for full text from 14 journals during January 2005 to March 2011. The results of the study showed that there are a few research conducted with respect to Turkish distance education literature. Turkish distance education studies mostly consist of literature reviews and quantitative studies. Distance education studies that are included in the work of researchers who stand out in different areas. In these studies satisfaction, achievement and attitude appear as important variables. Comparative researches still seem to used. All this reveals the need for a journal in Turkish distance education.

Keywords: *Distance education, distance education research, current trends in Turkish distance education*

SUMMARY

When distance education research examined, it is seen that distance education shaped by technological development and technological change. Most of the distance education research related with comparison different media (Aydın, 2002) or distance education application compared with face to face learning. This period called “no significant difference” (Saba, 2000, 2003). When studies examined related with review of distance education research, studies out of Turkey seem to be more and improved (See Zawacki-Richter, Bäcker, and Vogt, 2009). Turkey’s studies seem to be a limited compare to abroad studies (see İnceelli, Candemir & Demiray, 2005).

Purpose of the Study

The aim of this research is to analyze distance education articles written in Turkish in Turkey in terms of their topics, methods, suggestions and limits. For this reason,

faculty of education journals which were published in Turkish in Turkey during the last seven years (2005-2011) had been analyzed.

METHOD

This research was carried out through document examination. Articles taken from journals were kept limited in terms of their being written in Turkish, being published after 2004 and having the appropriate qualities to be analyzed for this research. Another condition which was required in those articles was their being accessed as a whole text. A list containing 35 articles which were Turkish distance education articles taken from 14 journals was formed in the scope of the research. The articles included in this research were analyzed in the frame of topic, key words, restraint, method, research model, sampling, data collection tools, and findings and suggestions, statistical techniques used.

FINDINGS & RESULTS

At the end of the research it was found out that the most common key word is distance education concept. Besides, it is seen that for the last seven years, distance education application of internet and web technologies have been standing out in Turkish literature. In addition to this, when the dependent variables were analyzed in the articles; achievement, satisfaction and attitude come as important variables. This finding supports the findings of Davies, Howell & Petrie (2010), Gaytan (2007) and Moore & Kearsley (2006) who gained similar results abroad.

When the independent variables are analyzed, it is seen that the mostly used variable is comparison. This finding doesn't mean anything new for distance education. That is, during development stages, distance education had been perceived as an alternative to face-to-face education and expressed as a model which was carried out for the ones who couldn't study face-to-face. The first periods and applications of distance education had been spent on proving that it was as effective as face-to-face education. It can be said that comparative researches have an important part in distance education researches based upon this period. Findings of most of the studies underline that there isn't significant difference period. This period is called "no significant difference" (Perraton, 2000; Saba, 2000). It is possible to reach lots of sources supporting this statement in the literature. Apart from comparison studies we come upon age, gender, motivation level, cognitive style and learning strategies as the other independent variables. Putting environment comparison studies aside for the last years, the other independent variables are beginning to take the first place. This finding is consistent with the findings of Davies, Howell & Petrie (2010) who express the comparison between face-to-face and distance education decreased in 2007 comparing to 1998. Davies, Howell & Petrie (2010) interpreted that distance education was accepted as an important education method.

In the articles analyzed for this research, it was seen that Turkish distance education literature is different from the aptitudes in the literatures abroad. In the literatures abroad it is seen that subjects such as personalized or adaptive on its own learning systems (Saba, 2000); new environment's increasing interaction (Berge &

Mrozowski, 2001); subjects about design, development, management, evaluation, theory, and research (Lee, Driscoll & Nelson, 2004); quality of student, teaching design and communication and interaction in the learning community (Zawacki-Richter 2009, Zawacki-Richter, Backer & Vogt, 2009) come in the first place. With this aspect, it appears that Turkish distance education literature needs to catch up with the current aptitudes of distance education.

Besides all of these, becoming widespread and increase of distance education's effectiveness will be supplied by its having its own theories (Moore & Kearsley, 1996; Garrison and Anderson, 2003). It is hard to see researches for theories specific to distance education in Turkish distance education literature. This finding is consistent with literatures in other languages. Literatures in other languages express that new researchers don't study developing theories (Saba, 2000, 2003). It is seen that a major part in method aspects of researches focuses on literature research in distance education. Studies in literature research can be expressed as necessary on behalf of forming its recognition and forming its base. However, it is thought that literature scanning is not sufficient enough to find solutions to authentic problems. With this aspect the following studies' being planned mostly in qualitative and quantitative ways can be suggested. In the articles which are out of literature scanning, quantitative survey kind of studies stand out. These studies have the quality of describing the current situation. However, application of experimental and qualitative studies is few due to distance education students' being in different places. Experimental and qualitative studies are important in order to develop new theories and to present the effectiveness of new materials.

CONCLUSIONS & DISCUSSIONS

The major parts of the analyzed articles are studied with students. The studies made with students are made with graduate students. This finding contradicts with the findings in which the studies made with post-graduate students stand out in the works of Davies, Howell & Petrie (2010). Application of distance education's being carried out mostly by universities in Turkey can be seen for the base of this finding. The number of people with who studied in researches is of the quality which shows a quite variety. The use of quantitative, qualitative and hybrid methods can be seen as the reason for it. When analyzing the data collection tools used in articles, we see that use of questionnaires and scales are quite a lot. This finding is consistent with the findings of Davies, Howell & Petrie (2010). Descriptive analysis's, t-test and ANOVA analysis's stand out in the studies. This finding is consistent with Panda, (1992), Mishra (1997), Saba (2000), Berge & Mrozowski (2001), Bernard, Abrami, Lou & Borokhovski (2004), Naidu (2005), Zawacki-Richter, Bäckker, & Vogt (2009) Davies, Howell & Petrie (2010). In the aspect of target group in Turkey who can read and write in Turkish, it is clear that a Turkish distance education journal is needed.

Türkçe Uzaktan Eğitim Araştırmalarının İncelenmesi

Mehmet Barış HORZUM
Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Mehmet ÖZKAYA
Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Muammer DEMİRCİ
Fatih Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Muhammed ALPASLAN
Milli Eğitim Bakanlığı

Özet

Bu araştırma Türkçe uzaktan eğitim araştırmalarının mevcut durumunu, araştırmalarda değinilen konuların neler olduğunu, yöntem olarak neler kullanıldığını ve hangi sınırlılıklara sahip olduğunu ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. 2005-2011 (Mart) yılları arasında incelenen 14 dergiden tam metin erişimi olan 35 makale araştırma kapsamında incelenmiştir. İnceleme sonucunda Türkçe uzaktan eğitim çalışmalarının sayısının azlığı göze çarpmaktadır. Türkçe uzaktan eğitim araştırmalarında literatür taraması ve nicel çalışmaların daha çok olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitim çalışmalarının eğitim teknolojisi alanının yanında farklı alan uzmanlarının çalışmalarını da içerdiği göze çarpmaktadır. Araştırmalarda doyum, başarı ve tutum önemli değişkenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırmalarda karşılaştırmalı çalışmalar göze çarpmaktadır. Türkçe uzaktan eğitim konusunda bir dergiye ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Uzaktan eğitim, uzaktan eğitim araştırmaları, Türkçe uzaktan eğitim alanyaznındaki güncel eğilimler*

Uzaktan Eğitim terimi ilk olarak Wisconsin Üniversitesi'nin 1892 yılı kataloğunda geçmiş ve bu üniversitenin yöneticisi William Light tarafından 1906'da bir yazıda kullanılmıştır (Verduin ve Clarck, 1994: 7). Uzaktan eğitim 1833 yılında İsveç'te bir gazetede mektupla yazılı anlatım dersi verileceği ilanı ile gün yüzüne çıkmış, İngiltere'de 1840 yılında Isaac Pitman'ın mektupla steno öğretmeye başlaması ile ilk uygulaması gerçekleşmiş bir eğitimidir (Simonson, Smaldino, Albright & Zvacek, 2006). 2000'li yıllara gelindiğinde uzaktan eğitim tüm dünya ülkelerinde artış yaparak uygulama alanlarını genişletmiştir.

Türkiye'de ise ilk uzaktan eğitim uygulaması 1965 yılında bankalarda çalışan personele mektupla öğretim uygulaması ile Ankara üniversitesi tarafından gerçekleştirilmiştir (MEB, 1982). Bu uygulama uzun soluklu olmamıştır. Ancak 1980'li yıllarda Anadolu Üniversitesi Açık öğretim fakültesi ile uzaktan eğitim Türkiye'de bir yapılanma süreci ile uygulama alanı bularak gelişmiş ve yaygınlığını artırmıştır. Anadolu Üniversitesi bugün yaklaşık 70.000 öğrenciye uzaktan eğitimle önlisans, lisans tamamlama ve lisans eğitimi sunmaktadır (AÖF, 2010). Tüm dünyada olduğu gibi

Türkiye’de de uzaktan eğitim uygulamaları her geçen gün artış göstermiş ve yaygınlığını artırmıştır.

Uzaktan eğitim uygulamalarındaki artışın temel dayanak noktası karşılaştırmalı araştırmalar olmuştur. Karşılaştırmalı çalışmalarda uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim kadar etkili olduğunu ortaya koyabilmek amacıyla yüz yüze ya da sınıf öğretimleri ile başarı, doyum ve tutum gibi öğrenme deneyimlerinin karşılaştırılmasını içerdiği görülmektedir (Aydın, 2002; Demir Kaymak ve Horzum, 2013; Gaytan, 2007; Horzum, 2007, 2011; Moore & Kearsley, 1996; Şimşek, 2002). Bu çalışmaların birçoğunun bulgusu anlamlı farklılık olmadığını vurgulamaktadır. Bu döneme uzaktan eğitimde “anlamlı farklılık yok” dönemi adı verilmektedir (Saba, 2000; Verduin ve Clark, 1994). Sonraki dönemlerdeki çalışmalarda araştırmacılar deneysel karşılaştırmalı çalışmalar, söylem analizi ve derinlemesine görüşmeler gibi yeni yöntemleri kullanmayı tercih etmesine rağmen bunların pek çoğu da teorik bir çerçeveye yönelik olmayan çalışmalar olarak nitelenebilir (Perraton, 2000). Bu çalışmaların konuları uzaktan eğitimin karmaşık yapısını niteler biçimindedir. Uzaktan eğitimle ilgili araştırma konularında öğretim ortamlarına yönelik çalışmalar olmasına rağmen alanı etkileyen sosyal, ekonomik ve küresel konulara sınırlı oranda değinmektedir (Perraton, 2000; Saba, 2000).

Uzaktan eğitimle ilgili araştırmalar incelendiğinde uzaktan eğitimde kullanılan tek-nolojilerden oldukça etkilenmektedir. Uzaktan eğitim araştırmaları ağırlıklı olarak teknolojinin kullanıldığı ortamların karşılaştırılması, durum saptamaya yönelik betimsel çalışmalar ve değerlendirme raporları biçiminde gerçekleşmektedir (Aydın, 2002). McIsaac ve Gunawardena (1996) uzaktan eğitim araştırmalarının bu yönleri ile çok sığ kaldığını ve gelişime yönelik önerilerinin kapandığını ifade etmişler bunun kaynağı olarak da ortam karşılaştırma ve betimsel nitelikte araştırmaları göstermişlerdir. Bernard, Abrami, Lou ve Borokhovski’ye (2004) göre uzaktan eğitim araştırmalarının sığ ve dar kapsamlı olmasının nedeni araştırmaların çeşitli açılardan zorluk içermesidir. Bunlar; (a) uzaktan eğitim öğrencilerinin sınıf ortamındaki öğrencilere göre araştırmaya katılmaları daha zordur. (b) uzaktan eğitim öğrencisi araştırmaya katılmayı kabul etse de onunla iletişim kurmak yüz yüze göre daha zordur. (c) gerçek deneysel desenleri tasarlamak ve uygulamak zordur. Çünkü öğrencilerin deneysel işlem koşullarına yansız olarak atanması neredeyse imkansızdır. Uzaktan eğitim araştırmalarının bu zorlukları nedeniyle uzun süreler boyunca ve tutarlı bir biçimde eleştiriye maruz kalmıştır (Perraton, 2000; Saba, 2000). Bu eleştiriler uzaktan eğitimin gelişimine ışık tutmuş ve literatürün kendi içinde tutarlı bir şekilde ilerlenmesini sağlamıştır.

Uzaktan eğitimle ilgili çalışmalar incelendiğinde yurt dışında yapılan çalışmaların daha çok ve gelişmiş olduğu görülmektedir (Bkz: Zawacki-Richter, Bäcker, ve Vogt, 2009). Yurt dışında yapılan ve uzaktan eğitim araştırmalarını inceleyen bu makalelerde ön plana çıkan bulgulardan ilki çalışmaların betimsel ağırlıklı olduğu, betimsel olmayan çalışmaların ise yöntemsel olarak problemlidir (Anglin ve Morrison, 2000). Bu bulgunun, günümüze gelindikçe azalmaya başladığı görülmektedir.

Panda’nın (1992) Hindistan’daki uzaktan eğitim araştırmalarını incelediği çalışmasında makalelerin büyük çoğunluğunun betimsel nitelikteki tarama araştırmaları olduğunu, diğer çalışmaların ise yöntemsel olarak problemlidir ifade edilmektedir. Mishra’nın (1997) 1991-1996 yılları arasında uzaktan eğitimle ilgili dört dergide yayınlanan 361 makaleyi incelediği çalışmasında araştırmaların %47.6’sının betimsel

araştırma olduğu bulunmuştur. Çeşitli çalışmaları incelendiği çalışmada Saba (2000) metodoloji bakımından deneysel desenler yerine ağırlıklı olarak yarı deneysel desenlerin kullanıldığını ifade etmektedir. Uzaktan eğitim araştırmalarında deney ile kontrol grubu karşılaştırmak yerine grubun yazılı ve sözlü ifadeleri derinlemesine incelenmektedir. Berge ve Mrozowski'nin (2001) inceledikleri uzaktan eğitim makalelerinin %75.9'u betimseldir. Bernard, Abrami, Lou ve Borokhovski'nin (2004) araştırmalarında 1985 ile 2002 yılları arasındaki uzaktan eğitim literatürü ve uzaktan eğitim yüz yüze eğitim karşılaştırmalarıyla ilgili meta analiz yapılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen 232 araştırma sonucunda uzaktan eğitimde kullanılan nicel yöntemlerin yöntemsel kalite olarak zayıf olduğu ve araştırma uygulamaları hakkında kritik bilgilerde eksiklik olduğu bulunmuştur. Naidu (2005) uzaktan eğitim araştırmalarının çoğunluğunun betimleyici olduğunu ifade etmektedir.

Zawacki-Richter, Bäcker, ve Vogt (2009) 2000-2008 yılları arasında uzaktan eğitimle ilgili beş önemli dergide yayınlanan 695 makaleyi incelemişlerdir. Araştırmalarda araştırmacıların birlikte ürettikleri yayınlar, deneysel çalışmalar ve nitel çalışmalara yönelik bir eğilim olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmaların %80'inden fazlası beş ülkeden araştırmacıların çalışmalarıdır. İncelenen makalelerin %38.1 betimsel, %12.9'u miks yöntemine uygun tasarlanmıştır. Davies, Howell ve Petrie (2010) uzaktan eğitim araştırmalarının ağırlıklı olarak betimsel çalışmalar olduğu ve uzaktan eğitim alan kişilerin algı, ilgi ve doyumlarının incelendiğini bulmuştur. Çalışmaların büyük çoğunluğu mezun öğrencilerle gerçekleştirilmiş ve araç olarak anketlerin kullanıldığı, yüzde ve frekans gibi betimsel analizlerin ön plana çıktığı bulunmuştur. Çalışmada deneysel desen ve nedensel karşılaştırma araştırmalarının arttığı, ancak çalışma grubu olarak hazır gruplar ya da uygun örnekleme kullanılmaktadır. Yine nitel araştırmaların her geçen yıl arttığı, ancak araştırmalarda kullanılan nitel desenlerin oldukça küçük kaldığı ve tutarsız bir yapıya sahip olduğu bulunmuştur. Çalışmalarda yüzde frekans gibi betimsel analizlerin yanında t-testi ve ANOVA gibi analizlerle de karşılaşıldığı ifade edilmektedir (Davies, Howell ve Petrie, 2010).

Çalışmalardaki diğer bir bulgu ise yeni araştırmacıların kuram geliştirmeye yönelik çalışma yapmadıkları yönündedir (Bernath ve Vidal, 2003). Uzaktan eğitimin etkililiğinin artması ve yaygınlaşması kendine özgü kuramlarının olması ile sağlanacaktır. Uzaktan eğitim araştırmaları incelendiğinde teori geliştirmeye yönelik sınırlı çalışma yer almaktadır (Moore ve Kearsley, 1996; Garrison ve Anderson, 2003; Saba, 2000, 2003; Simonson, Schlosser ve Hanson, 1999; Simonson, Smaldino, Albright ve Zvacek, 2006).

Çalışmalardaki diğer bir bulgu ise uzaktan eğitimdeki çalışma konularıdır. Saba'nın (2000) çeşitli çalışmaları incelediği araştırmasında ön plana çıkan konulardan birinin etkileşim olduğu ifade edilmektedir. Saba bu çalışmada geleceğin uzaktan eğitim modellerinin bireysel farklılıkları temel alan kişiselleştirilmiş ya da kendi kendine uyarlanabilir öğrenme sistemlerine doğru gidişin olacağını ifade etmektedir. Berge ve Mrozowski'ye (2001) göre teknoloji, yeni ortamların etkileşimi artırması ve öğretim tasarımı, uzaktan eğitim araştırmalarındaki oldukça yaygın konulardır. Lee, Driscoll ve Nelson (2004) uzaktan eğitim literatürünü altı kategoriden oluşan bir sistemle sınıflamaktadır. Bu sistemdeki altı kategori; tasarım, geliştirme, yönetim, değerlendirme, kurumsal, kuram ve araştırmadır. Zawacki-Richter, Bäcker, ve Vogt (2009) 2000-2008 yılları arasında uzaktan eğitimle ilgili beş önemli dergide yayınlanan

695 makaleyi incelemişlerdir. Bu araştırmalarda en çok çalışılan konular sırasıyla öğrenme topluluğunda iletişim ve etkileşim, öğretim tasarımı ve öğrenci özellikleri olarak bulunmuştur. Zawacki-Richter'in (2009) uzaktan eğitim uzmanları ile gerçekleştirdiği çalışmasında yönetim, yenilik ve değişim konuları, profesyonel gelişim ve fakülte desteği ve öğretim tasarımı önemli araştırma alanları olarak ifade edilmiştir. Bunun yanında öğrenci özellikleri ise önemli konu olarak vurgulanmıştır. Uzaktan eğitimciler makro seviyede yönetim konularını, orta seviyede yenilik, değişim ve kalite güvencesini, mikro seviyede öğrenme topluluğunda iletişim ve etkileşimi öncelikli araştırma alanı olarak ifade etmişlerdir.

Türkiye'deki çalışmalar incelendiğinde ise Aydın'ın (2002) uzaktan eğitim eğilimleri, Demiray ve Sağlık'ın (2003) açık öğretim fakültesi ve lisesi uygulamalarını içeren araştırmalara yönelik incelenmesi ve İnceelli, Candemir ve Demiray'ın (2005) uzaktan eğitim ile ilgili bir dergi olan TOJDE'yi analiz ettikleri çalışmalar karşımıza çıkmaktadır. Demiray ve Sağlık'ın (2003) çalışmasında açık öğretim fakültesi ve lisesi ile ilgili araştırmaların çok büyük bir çoğunluğu Türkçe olduğu ifade edilmiştir. Şimşek ve diğerlerinin (2008, 2009) yaptıkları iki ayrı çalışmada eğitim teknolojisi alanında yapılan doktora ve yüksek lisans çalışmalarında uzaktan eğitimle ilgili çalışmalar sayı olarak ikinci ve üçüncü sırada yer almıştır.

Araştırmanın Amacı

Türkiye'de sınırlı sayıda çalışmanın yer alması mevcut durumu ortaya koymak açısından Türkçe uzaktan eğitim makalelerini incelemeyi önemli hale getirmiştir. Bu araştırmanın amacı Türkçe uzaktan eğitim makalelerini incelemektir. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1) *Araştırma Konusu:* Türkçe uzaktan eğitim araştırmalarının yayınlandığı dergiler ve yayın sayıları nelerdir? Bu araştırmalardaki konular nelerdir? Araştırma konularına yönelik seçilen değişkenler nelerdir?
- 2) *Yöntem:* Uzaktan eğitim araştırmalarında kullanılan araştırma yöntemleri ve yöntemeye yönelik kullanılan modeller nelerdir? Araştırmalardaki örneklem grubu kimlerdir ve kaç kişiyle çalışmalar yürütülmüştür? Veri toplama aracı olarak neler kullanılmıştır? Araştırmalarda kullanılan istatistikler nelerdir?
- 3) *Sonuç, Öneri ve Sınırlılık:* Uzaktan eğitim araştırmalarında yer alan bulgu, öneri ve sınırlılıklar nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma belge incelemesi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Belge incelemesi, görüşme ya da gözlem yapmanın oldukça zor olduğu durumlarda tek başına bir araştırma yöntemi olarak kullanılabilir. Belge incelemesinde amaç, araştırılan olay ya da olgular hakkında yazılı bilgi içeren dokümanların ayrıntılı biçimde analiz edilmesidir (Şimşek ve diğerleri, 2007). Çalışma kapsamında Türkiye'de Türkçe yayın yapan eğitim bilimleri ile ilgili dergilerin son yedi yıl (2005-2011-Mart) içinde uzaktan eğitim ile ilgili yayınlanmış 35 adet makaleye ulaşılmıştır. Eğitim ve bilim dergisinin 2005-2006 yıllarındaki makalelerine erişilememiştir. Dergilere ulaşılırken öncelikle üniversitelerin eğitim fakültelerinin sayfalarından dergilerinin olup olmadığı incelenmiş

ve dergisi olan fakültelerin dergileri araştırma kapsamına alınmıştır. Bunun yanında ASOS ve Türk Eğitim İndekslerinde taranan Türkçe dergiler de araştırma kapsamında incelenmiştir. Kapsama dahil edilen dergiler konu, anahtar kelimeler, sınırlılık, yöntem, araştırma modeli, örneklem, veri toplama araçları ve kullanılan istatistiksel teknikler, bulgular ve önerileri açılarından incelenmiştir. Sonuçta belge incelemesi yönteminin araştırmaya uygun olduğu düşünülmüştür.

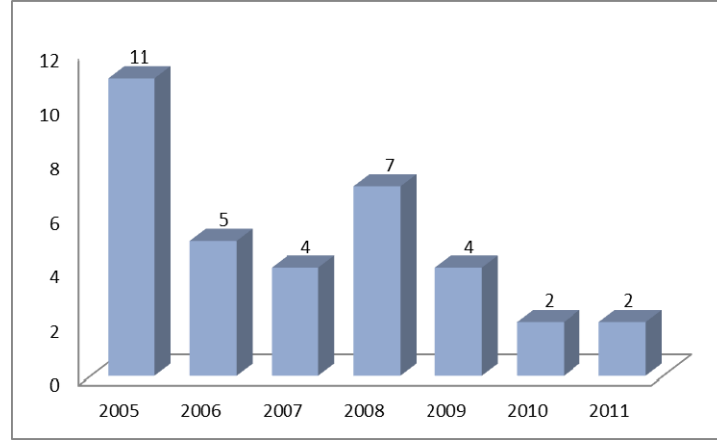
Dergi ve Makalelerin Seçimi

Araştırma kapsamında 14 dergide yer alan Türkçe uzaktan eğitim makalelerinden oluşan 35 makalelik bir liste oluşturulmuştur. Oluşturulan liste temel alınarak her makale temel başlıklar halinde incelenmiştir. Bu incelemeler sırasında önceden hazırlanan bir makale inceleme formu kullanılmıştır. Araştırmada dergilerde yer alan makaleler Türkçe yazılmış olması, 2005 ve daha sonrası yıllarda basılmış olması ve incelemeye uygun niteliklere sahip olması bakımından sınırlı tutulmuştur.

BULGULAR

Yıllara Göre Makale Sayıları

Araştırma kapsamında incelenen makalelerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde en çok 2005 yılında toplam 11 makaleyle karşılaşılmaktadır. Bunu sırasıyla 2008, 2006, 2007 ve 2009 yılları izlemektedir. Yıllara göre makale sayılarında 2005 hariç benzer ve birbirlerine yakın rakamların olduğu görülmektedir. Bu durumun makalelerin son yıllarda ağırlıklı olarak farklı dillerde yazılması sonucunda ortaya çıkabileceği düşünülmektedir.

Şekil 1. Yıllara göre dergilerde Türkçe yayınlanmış makale sayıları

Dergilere Göre Makale Sayıları

Araştırma kapsamında incelenen makalelerin dergilere göre dağılımı incelendiğinde en çok TOJET dergisi ile karşılaşılmaktadır. Bunu sırasıyla Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi ve Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi izlemektedir. Eğitim teknolojileri ile ilgili bir dergi olan TOJET'in Türkçe uzaktan eğitim makalesi sayısının fazla olması beklenen bir durumu ortaya koymaktadır. Ancak TOJET dergisinin dilinin İngilizce olarak değiştirilmesi ile derginin Türkçe makalesinin son yıllarda bulunmadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 1
Dergilere göre Türkçe yayınlanmış makale sayıları

Dergi adı	Yayın sayısı
TOJET	12
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri D.	4
Eğitim Bilimleri ve Uygulama	4
Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi	3
Ahi Evran Kırşehir E.F Dergisi	2
Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp E.F Dergisi	2
Eğitim ve Bilim	1
Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	1
İlköğretim Online	1
Buca Eğitim Fakültesi Dergisi	1
Ege Eğitim Fakültesi Dergisi	1
Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi	1
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi	1
İÖJES	1
Toplam	35

Çalışmaların Konuları

Makalelerin çalışma kapsamında odaklandığı araştırma konuları incelendiğinde uzaktan eğitimle ilgili Türkçe yazılmış makalelerin ağırlıklı olarak en çok uzaktan eğitim, web destekli eğitim, e-öğrenme, internet temelli eğitim ve web tabanlı öğretim olarak sıralanmaktadır. Son 7 yılda internet ve web teknolojisinin uzaktan eğitim uygulamalarının Türkçe literatüründe daha ön plana çıktığı görülmektedir.

Çalışma konularının daha ayrıntılı biçimde incelendiğinde ağırlıklı olarak farklı öğrenme ortamları sunulan uzaktan öğrenme öğrencilerinin yüz yüze ya da diğer ortam öğrencileri ile karşılaştırılmasının ön plana çıktığı görülmektedir. Bu konuların ön plana çıkmasında ülkemizde web ya da internet tabanlı/temelli uygulamalarının artması görülebilir. Bunun yanında çalışmalarda anahtar kelimeler incelendiğinde uzaktan eğitim 7, web destekli/tabanlı öğrenme 7, e-öğrenme 5, internet temelli eğitim 3 ve çevrimiçi öğrenme 3 makalede ifade edilmektedir.

Tablo 2
Konulara göre dergilerde Türkçe yayınlanmış makale sayıları

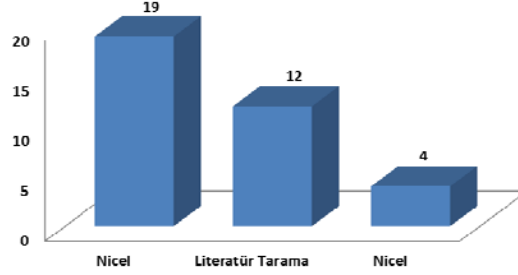
Konu	Yayın sayısı
Uzaktan Eğitim	7
Web Destekli Öğrenme – Eğitim	7
E-Öğrenme	6
İnternet temelli Eğitim – Öğrenme	5
Web Tabanlı öğretim	4
Çevirim içi Etkileşim	1
Karma Öğrenme	1
Uzaktan Eğitim Dergisi İncelenmesi	1
Çevirim içi Eğitim	2
İnternet Destekli Öğretim	1
Toplam	31

Değişkenler

Makaleler değişkenleri açısından ele alındığında bağımlı değişken olarak başarı, duyum ve tutum karşımıza çıkmaktadır. Makalelerde başarı 6, duyum 4, tutum 5 makalede bağımlı değişken olarak ele alınırken, etkileşim türleri, görüş, güdülenme, kaygı, bağımlılık, algılanan sosyalleşme, toplumsal yetenek ve bireysel tercihlerde diğer bağımlı değişkenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bağımsız değişkenler incelendiğinde ise ortam karşılaştırma en sık kullanılan değişken olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında yaş, cinsiyet, güdülenme düzeyi, bilişsel stil, bilişsel esneklik ve öğrenme stratejileri diğer bağımsız değişkenler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Temel Alınan Yöntemler

İncelenen makalelerin temel aldığı yöntemler incelendiğinde uzaktan eğitimle ilgili Türkçe yazılmış makalelerin ağırlıklı olarak nicel paradigmaya dayalı olarak yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan nicel olan çalışmaların sayısı 19 iken literatür taraması çalışmalarının sayısı 12'dir. Bu rakamların yanında nitel çalışmalar ise sadece 4 araştırma ile sınırlı kalmıştır. Bu bulgular ışığında uzaktan eğitimle ilgili Türkçe yazılmış makalelerin nicel yöntemleri kullandığı görülmektedir. Bunun yanında literatür taraması ağırlıklı olarak kullandığı ancak nitel ya da tümelşik araştırma yöntemlerinin çok fazla ele alınmadığı görülmektedir. Bunun nedeni olarak uzaktan eğitimde nitel yöntemin gözlem, görüşme gibi veri toplama tekniklerinin uygulanmasının zorluğu görülebilir. Nitel araştırmalar uzaktan eğitim literatüründe ağırlıklı olarak doküman tarama ile ele alınabildiği için sınırlı sayıda kaldığı düşünülmektedir.

Şekil 2. Yöntemlere göre dergilerde Türkçe yayınlanmış makale sayıları

Araştırma Modelleri

Makalelerde kullanılan araştırma modellerinin dağılımı incelendiğinde 12 makale literatür taramasını, 7 makale tekil tarama, 7 makale deneysel, 3 ölçek geliştirme ya da uyarlama, 2 makale araç geliştirme, 2 makale olgu bilim ve 2 makale ise durum çalışmasından araştırma modeli olarak yararlanmaktadır. Son yıllara bakıldığında deneysel ve tekil tarama modellerinin ağırlıklı olarak tercih edilmeye başladığı ve nitel makalelere yer verildiği görülmektedir. Bu durum son yıllarda uzaktan eğitimle ilgili Türkçe yazılmış makaleler de derinlemesine çalışmalara yer verilmeye başladığını göstermektedir.

Tablo 3

Araştırma modellerine göre dergilerde Türkçe yayınlanmış makale sayıları

Araştırma Modeli	Yayın sayısı
Literatür Taraması	12
Tekil Tarama	7
Deneysel	7
Ölçek Geliştirme/Uyarlama	3
Araç Geliştirme	2
Olgu Bilim	2
Durum	2
Toplam	35

Çalışma Grubu/Örneklem

İncelenen makalelerde nitel çalışmalarda bulunduğundan kitle, çalışma grubu ve örneklem olarak ele alınmıştır. Çalışmalardan bir bölümü literatür taraması ve araç geliştirme olduğundan bu çalışmalarda örneklem ya da çalışma grubu bulunmamaktadır. İnceleme bunların dışındaki çalışmalarla gerçekleştirilmiştir. Çalışma ya da örneklem grupları incelendiğinde makalelerin 16 tanesi öğrencilerle, 3 tanesi ise öğretmenlerle çalışmalarını gerçekleştirmiştir. Öğrencilerle yapılan çalışmalardan 9'u lisans, 2'si ön lisans, 2'si lisansüstü, 1'i lisans tamamlama, 1'i orta öğretim ve 1 tanesi ise ilköğretim öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında 3 çalışmada ise öğretmenlerle çalışılmıştır. Bu bulgular, çalışmaların lisans düzeyinde öğrencilerle daha ağırlıklı

olduğunu göstermektedir. Bunun yanında lisans öğrencilerinin dışında kalan diğer öğrenciler, öğretmenler ve öğretim elemanları ile ilgili çalışmalara ihtiyaç olduğu ortaya çıkmaktadır. Çalışma grubu/örneklemedeki kişi sayılarına bakıldığında 5 makale 0-50 kişi arasında, 7 makale de 51-100 kişi, 7 makalede ise 101 ve üzerindeki kişilerle gerçekleştirilmiştir.

Veri toplama araçları

Makalelerdeki kullanılan veri toplama araçları incelendiğinde 6 başarı testi, 16 ölçek, 3 anket, 2 görüşme formu ve 2 çalışmada doküman kullanılmıştır. Bu araçlardan nitel çalışmalarda görüşme formu ve doküman, nicel çalışmalarda ise ölçeklerin ön plana çıktığı görülmektedir.

Tablo 4

Makalelerde kullanılan veri toplama araçları

Veri toplama araçları	Sayısı
Başarı Testi	6
Ölçek	
Bağımlılık	1
Algılanan Sosyallik	1
Toplumsal Yetenek	1
Doyum	2
Tutum	7
Kaygı	1
Güdü	1
Bilişsel	2
Görüşme/Gözlem Formu	2
Doküman	2
Anket	3
Toplam	29

Kullanılan İstatistikler

Makalelerde kullanılan analiz teknikleri ele alındığında nicel çalışmalarda T-testi, ANOVA, ANCOVA, MANOVA gibi parametrik testler, Mannwhitney U testi, Kruskal Wallis H testi gibi non parametrik testlerin kullanıldığı görülmektedir. Bunun yanında açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ve betimsel analizlerle de çözümlene yapıldığı tespit edilmiştir. Nitel yöntemi benimseyen makalelerde ise içerik analizi ve yapısal çözümlene yapılmıştır.

Makalelerde Yer Alan Sonuçlar

Makalelerin bulguları incelendiğinde 5 çalışmada uzaktan eğitim ortamları ile başarının arttığı, 5 çalışmada tutumun arttığı, 3 çalışmada olumlu görüş ortaya çıktığı, 2 çalışmada doyumun arttığı bulgular ortaya çıkmaktadır. Bunun yanında 3 çalışmada geçerli ve güvenilir ölçekler elde edildiği, iki çalışmada anlamsal web geliştirildiği ve 2 çalışmada karma öğrenmenin etkililiğinin ortaya çıktığı görülmektedir. 2 çalışmada başarı açısından fark olmadığı, 2 çalışmada tutum açısından fark olmadığı, 1 çalışmada uzaktan eğitim ortamının internet bağımlılığına yol açmadığı, 1 çalışmada ise uzaktan eğitimde öğretmen merkezli eğitimin gerçekleştiği bulgusu yer almaktadır.

Makalelerde Karşılaşılan Sınırlılıklar

Makalelerde karşılaşılan önemli bir sınırlılık literatür taraması ile sınırlı tutulmadır. Bunun yanında örneklem darlığı, örneklemin farklı olması, denek kaybı, internet ortamından uygulanmış olma, başarının testle ölçülmesi, iletişim araçlarının sınırlı kullanımı gibi sınırlılıklar bulunmuştur.

Makalelerde Karşılaşılan Öneriler

Makalelerde yer alan öneriler incelendiğinde en sık karşılaşılan önerinin uzaktan eğitimin yaygınlığının artırılmasının olduğu görülmektedir. Bu öneri çerçevesinde farklı derslerde uzaktan eğitim uygulamaları kullanımı ve üniversitelerde uzaktan eğitim uygulamalarının yaygınlaştırılması ön plana çıkmaktadır. Yine araştırmalarda doyum başta olmak üzere bireysel farklılıkların ön planda olduğu farklı bağımlı ve bağımsız değişkenlerin kullanımı ve maliyetinin azaltılması ile ilgili öneriler dikkat çekmektedir. Bunun yanında uzaktan eğitimle ilgili hizmet içi eğitim verilmesi internet kullanım bilgisinin artırılması da vurgulanan unsurlardandır. Yine Türkiye’de İngilizce olarak yayın yapan TOJDE’yi ele alan bir makalede İnceelli, Candemir ve Demiray (2005) “*Yayın dili İngilizce olan TOJDE’nin Türkçe versiyonunun olması Türkiye’deki okuyucu sayısının artmasını sağlayabilir.*” ifadesini kullanmaktadır.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de Türkçe olarak yazılmış olan uzaktan eğitim makalelerini araştırma konusu, yöntem, sonuç, öneri ve sınırlılıkları bakımından incelemektir. Bu amaç doğrultusunda son yedi yıl (2005-2011) içerisinde Türkiye’de Türkçe yayın yapan eğitim fakültesi dergileri incelenmiştir. Dergilere ulaşılırken öncelikle üniversitelerin eğitim fakülteleri, sosyal, fen ve eğitim bilimleri enstitülerinin sayfalarından dergilerinin olup olmadığı incelenmiş ve dergisi olan fakülte ve enstitülerin dergileri araştırma kapsamına alınmıştır. Bunun yanında ASOS ve Türk Eğitim İndekslerinde taranan Türkçe dergiler de araştırma kapsamında incelenmiştir.

Araştırma için kullanılan makalelerin son 7 yıl ile sınırlı tutulmasının sebebi, 2005 yılından önceki tarihlerde yayımlanan makalelerin Ankara Üniversitesinde bir ders kapsamında Eğitim Teknolojileri Doktora öğrencileri tarafından, bu araştırma amacına benzer bir çalışmada inlenmiş olmasıdır.

Araştırmada dergilerde yer alan makaleler Türkçe yazılmış olması, 2005 ve daha sonrası yıllarda basılmış olması ve incelemeye uygun niteliklere sahip olması bakımından sınırlı tutulmuştur. Makalelerde aranan diğer bir koşul ise tam metin olarak erişilebilmedir. Araştırma kapsamında 14 dergide yer alan Türkçe uzaktan eğitim makalelerinden oluşan 35 makalelik bir liste oluşturulmuştur. Kapsama dahil edilen bu makaleler konu, anahtar kelimeler, sınırlılık, yöntem, araştırma modeli, örneklem, veri toplama araçları ve kullanılan istatistiksel teknikler, bulgular ve önerileri açılarından incelenmiştir.

Araştırma sonucunda en çok 2005 yılında Türkçe uzaktan eğitim makalesiyle karşılaşıldığı bulunmuştur. İlerleyen yıllarda bu rakam azalmıştır. Ancak bu yıllarda makale sayısı birbirlerine yakındır. Bu durumun makalelerin son yıllarda ağırlıklı olarak farklı dillerde yazılması sonucunda ortaya çıkabileceği düşünülmektedir.

İncelenen makalelerde anahtar kelime olarak en çok uzaktan eğitim kavramının ön plana çıktığı görülmektedir. Bu bulgu Şimşek ve diğerlerinin (2008, 2009) yaptıkları iki ayrı çalışmanın bulguları ile tutarlıdır. Bunun yanında son 7 yıl kapsamında internet ve web teknolojisinin uzaktan eğitim uygulamalarının Türkçe literatürde daha ön plana çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte makalelerdeki bağımlı değişkenler incelendiğinde başarı, duyum ve tutum önemli değişkenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bulgu yurt dışında da benzer sonuçlar elde eden Davies, Howell ve Petrie (2010), Gaytan (2007) ve Moore ve Kearsley'in (1996) bulgularını destekler niteliktedir.

Bağımsız değişkenler incelendiğinde ise ortam karşılaştırma en sık kullanılan değişken olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bulgu uzaktan eğitim için yeni bir durum ifade etmemektedir. Öyle ki gelişim aşamaları süresince uzaktan eğitim yüz yüze eğitimin alternatifi olarak algılanmış ve yüz yüze eğitim alamayan kişilere eğitim vermek üzere uygulanan bir model olarak ifade edilmiştir. Öyle ki uzaktan eğitimin ilk dönemleri ve uygulamaları ağırlıklı olarak uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim kadar etkili olduğunu kanıtlaması ile geçmiştir. Bu dönemden kaynaklı olarak uzaktan eğitim araştırmalarında karşılaştırmalı araştırmaların önemli bir yer aldığı ifade edilebilir. Yapılan çalışmaların birçoğunun bulgusu anlamlı farklılık olmadığını vurgulamaktadır. Bu döneme uzaktan eğitimde “anlamlı farklılık yok” dönemi adı verilmektedir (Perraton, 2000; Saba, 2000). Literatürde bu ifadeyi destekleyebilecek birçok kaynağa ulaşmak mümkündür.

Karşılaştırma çalışmalarının yanında yaş, cinsiyet, güdülenme düzeyi, bilişsel stil ve öğrenme stratejileri diğer bağımsız değişkenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ortam karşılaştırma çalışmaları son yıllarda bir kenara bırakılarak diğer bağımsız değişkenler ön plana alınmaya başlamıştır. Bu bulgu 1998 yılına göre 2007 yılında yüz yüze eğitimle uzaktan eğitim karşılaştırmalarının azaldığını ifade eden Davies, Howell ve Petrie'nin (2010) bulgusu ile tutarlıdır. Davies, Howell ve Petrie (2010) bu durumun uzaktan eğitimin önemli bir eğitim uygulaması olduğunun kabullenildiğini gösterecek nitelikte olarak yorumlamıştır.

Araştırma kapsamında inlenen makalelerde Türkçe uzaktan eğitim literatürünün farklı dillerdeki literatürdeki eğilimden farklı olduğunu ortaya koymaktadır. Farklı dillerdeki literatürde kişiselleştirilmiş ya da kendi kendine adaptif öğrenme sistemleri (Saba, 2000); yeni ortamların etkileşimi artırması ve öğretim tasarımı (Berge ve Mrozowski, 2001); tasarım, geliştirme, yönetim, değerlendirme, kurumsal, kuram ve araştırma ile ilgili konular (Lee, Driscoll ve Nelson, 2004; öğrenme topluluğundaki iletişim ve etkileşim, öğretim tasarımı ve öğrenci özellikleri (Zawacki-Richter, 2009; Zawacki-Richter, Bäcker, ve Vogt, 2009) gibi konuların ön plana çıktığı görülmektedir. Bu yönüyle Türkçe uzaktan eğitim literatürün uzaktan eğitimin güncel eğilimlerini yakalaması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Tüm bunların yanında uzaktan eğitimin etkililiğinin artması ve yaygınlaşması kendine özgü kuramlarının olması ile sağlanacaktır (Moore & Kearsley, 1996; Garrison ve Anderson, 2003). Türkçe uzaktan eğitim literatüründe uzaktan eğitime özgü kuramların araştırmalarına çok az rastlanmaktadır. Bu bulgu farklı dillerdeki literatürle ilgili tutarlı bir bulgudur. Farklı dillerdeki literatürde de yeni araştırmacıların kuram geliştirmeye yönelik çalışma yapmadıkları ifade edilmektedir (Saba, 2000, 2003).

Türkçe yazılmış makalelerin ağırlıklı olarak nicel paradigmaya dayalı olarak yapıldığı görülmektedir. Araştırmaların modelleri incelendiğinde literatür taramasının yanında tekil tarama ve deneysel modellerin ön plana çıktığı görülmektedir. Son yıllara bakıldığında deneysel ve tekil tarama modellerinin ağırlıklı olarak tercih edilmeye başladığı ve nitel makalelere yer verildiği görülmektedir. Bu sonuçlar Anglin ve Morrison (2000); Bernard, Abrami, Lou ve Borokhovski (2004), Zawacki-Richter, Bäcker, ve Vogt (2009) ve Davies, Howell ve Petrie'nin (2010) bulguları ile tutarlıdır.

Araştırmaların yöntem boyutunda çok büyük bir bölümünün uzaktan eğitimde literatür taramasına ağırlık verdiği görülmektedir. Literatür taramasındaki çalışmaların alanın tanınırlığını ve temelini oluşturmak adına gerekli olduğu vurgulanabilir. Ancak literatür taramalarının alanda karşılaşılan otantik problemlere çözüm üretmede yeterli olmadığı da düşünülmektedir. Bu yönüyle bundan sonraki çalışmaların ağırlıklı olarak nitel ve nicel yönde planlanması önerilebilir. Literatür taramasının dışında kalan makalelerde ise nicel tarama türü çalışmalar ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmalar mevcut durumun betimlenmesini sağlayacak niteliktedir. Ancak uzaktan eğitim öğrencileriyle farklı mekanlarda bulunma durumundan kaynaklı olarak deneysel ve nitel çalışmaların uygulamasının az olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitimde deneysel ve nitel çalışmalar yeni kuramlar geliştirmek ve yeni materyallerin etkililiğini ortaya koymak açısından önemli görülmektedir.

İncelenen makalelerin büyük çoğunluğu öğrencilerle çalışma yapıldığını göstermektedir. Öğretmenlerle çok az sayıda çalışma bulunmaktadır. Çalışmalarda lisans öğrencilerini ön plana çıktığı görülmektedir. Bu bulgu Davies, Howell ve Petrie'nin (2010) çalışmalarındaki lisansüstü öğrencileriyle yapılan çalışmaların ağırlıklı olduğu bulgusu ile çelişmektedir. Bu bulgunun temelinde Türkiye'deki uzaktan eğitim uygulamalarının ağırlıklı olarak üniversiteler tarafından yürütülmesi görülebilir. Araştırmalardaki çalışılan kişi sayısı oldukça çeşitlilik gösterecek nitelikte olarak bulunmuştur. Bunun nedeni olarak nicel, nitel ve karışık yöntemlerin kullanımı gösterilebilir.

Makalelerde kullanılan veri toplama araçları incelendiğinde anket ve ölçek kullanımının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Bu bulgu Davies, Howell ve Petrie'nin (2010) bulguları ile tutarlıdır. Yine çalışmalarda betimsel analizler, t-testi ve ANOVA analizleri ön plana çıkmaktadır. Araştırmada bulunan betimsel analizlerin çok olması Panda (1992), Mishra (1997), Saba (2000), Berge ve Mrozowski (2001), Bernard, Abrami, Lou ve Borokhovski (2004), Naidu (2005), Zawacki-Richter, Bäcker, ve Vogt (2009) Davies, Howell ve Petrie'nin (2010) bulguları ile tutarlıdır. Davies, Howell ve Petrie'nin (2010) çalışmalarda yüzde frekans gibi betimsel analizlerin yanında t-testi ve ANOVA gibi analizlerin de kullanıldığı bulgusu araştırmayı destekler niteliktedir.

Makalelerde en çok karşılaşılan sınırlılıklardan bir tanesi literatür taraması ile sınırlı tutulmadır. Bunun yanında örneklem darlığı, denek kaybı, internet ortamından uygulanmış olma, iletişim araçlarının sınırlı kullanımı gibi sınırlılıklarla karşılaşılmaktadır. Türkçe literatürdeki bu sınırlılıkların yanında Bernard, Abrami, Lou ve Borokhovski (2004) uzaktan eğitim araştırmalarındaki problemleri; deneysel kontrol eksikliği (1), katılımcıların yansız olarak seçimi için işlem eksikliği (2), deneysel koşullara katılımcıların seçiminde yansız seçim eksikliği (3), kötü tasarlanmış bağımlı ölçümler nedeniyle geçerlik ve güvenilirlik eksikliği (4) ve öğrenci ve öğreticilerin

tutumlarıyla ilgili çeşitli değişkenlerin nedenini açıklamadaki başarısızlık (5) olarak ifade etmiştir.

Uzaktan eğitim makalelerinin içerik boyutu ele alındığında öğrencilere yönelik çalışmaların ağırlıklı olduğu; öğretici, ortam ve yönetici boyutunun daha az çalışıldığı göze çarpmaktadır. Bunun yanında başarı, doyum ve tutum gibi değişkenlerin ön planda olduğu çalışmalarla karşılaşmaktadır. Özellikle uzaktan eğitimin uygulanabilmesi için gerekli olan elektronik ortamların içerik, öğrenme yönetim sistemi ve iletişim araçları boyutuyla daha derinlemesine araştırılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Araştırmaların bulguları ve önerileri değerlendirildiğinde 2005 yılından 2011 yılı ortalarına kadar öneriler ve bulgularda benzerlikler ortaya çıkmaktadır. Bu durum alanın halen gelişmekte olduğunu ve kendi içerisinde yapılanamaya devam ettiğini gösterecek niteliktedir.

Yapılan bu çalışmanın sonucunda uzaktan eğitim çalışmalarının sayısının azlığı göze çarpmaktadır. Bunun yanında olan çalışmaların ise sadece eğitim alanı uzmanların değil birçok farklı alandan kişinin çalışmalarını içerdiği göze çarpmaktadır. Alanda Türkçe kaynak sayısı az olmasına rağmen İngilizce yazılmış dergi ve makale sayısının fazla olduğu da bilinmektedir. Türkiye’de uzaktan eğitimle ilgili bir dergi bulunmasına rağmen tamamen İngilizce olarak yayın yapmaktadır. Bu beklenen bir durumdur. Çünkü uzaktan eğitimin en etkili olduğu durumlardan biri küresel nitelikte bir eğitim olmasıdır. Bu yönüyle çalışmaları da küresel nitelikte olmalıdır. Ancak Türkiye’deki hedef kitlenin Türkçe okuyup yazabilenleri açısından Türkçe bir uzaktan eğitim dergisine ihtiyaç olduğu ortadadır.

KAYNAKLAR/REFERENCES

- Anglin, G. J., & Morrison, G. R.. (2000). An analysis of distance education research: Implications for the instructional technologist. *Quarterly Review of Distance Education, 1*, 189-194.
- AÖF (2010). Anadolu üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Sistemi Tarihçesi. <http://www.aof.anadolu.edu.tr> adresinden 14.11.2010 tarihinde erişilmiştir.
- Aydın, C. H. (2002). Uzaktan eğitimin geleceğine ilişkin eğilimler. *Açık ve uzaktan eğitim sempozyumu*. 23–25 Mayıs 2002. (Sempozyum CD’si kullanılmıştır).
- Berge, Z., & Mrozowski, S. (2001). Review of research in distance education. *American Journal of Distance Education, 15*(3), 5-19.
- Bernard, R., Abrami, P., Lou, Y., & Borokhovski, E. (2004). A methodological morass? How we can improve quantitative research in distance education. *Distance Education, 25*(2), 175-198.
- Bernath, U. & Vidal, M. (2003). The theories and the theorists: Why theory is important for research with Børje Holmberg, Michael Graham Moore, Otto Peters. http://www.eden-online.org/contents/conferences/research/barcelona/D_S-Holmberg-Moore-Peters-Oct06.pdf adresinden 29.05.2013 tarihinde erişilmiştir.
- Davies, R. S., Howell, S. L., & Petrie, J. A. (2010). A review of trends in distance education scholarship at research universities in North America, 1998-2007. *International Review of Research in Open and Distance Learning, 11*(3), 42-56.
- Demiray, U., & Sağlık, M. (2003). Açıköğretim fakültesi ve Açıköğretim lisesi uygulamalarını içeren araştırmalara ilişkin bir değerlendirme. *The Turkish Online Journal of Educational Technology, 2*(4), 50-59.

- Demir Kaymak, Z., & Horzum, M. B. (2013). Çevrimiçi öğrenme öğrencilerinin çevrimiçi öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeyleri, algıladıkları yapı ve etkileşim arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*. Doi: 10.12738/estp.2013.3.1580
- Garrison, D. R., & Anderson, T. (2003). *E-learning in the 21st century: A framework for research and practice*. London, UK: Routledge/Falmer.
- Gaytan, J. (2007). Vision shaping the future of online education: Understanding its historical evolution, implications, and assumptions. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 10(2). <http://www.westga.edu/~distance/ojdla/summer102/gaytan102.htm> adresinden 14.11.2011 tarihinde erişilmiştir.
- Horzum, M. B. (2007). *İnternet tabanlı eğitimde etkileşimsel uzaklığın öğrenci başarısı, doyumu ve öz-yeterlik algısına etkisi*. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Horzum, M. B. (2011). Transaksiyonel uzaklık algısı ölçeğinin geliştirilmesi ve karma öğrenme öğrencilerinin transaksiyonel uzaklık algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(3), 1571-1587.
- İnceelli, A., Candemir, Ö., & Demiray, U. (2005). Elektronik akademik uzaktan eğitim dergisi: TOJDE içerik analizine dayalı bir değerlendirme. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(4), 99-124.
- Lee, Y., Driscoll, M. P., & Nelson, D. W. (2004). The past, present, and future of research in distance education: Results of a content analysis. *American Journal of Distance Education*, 18(4), 225-241.
- McIsaac, M. S., & Gunawardena, C. N. (1996). Distance Education. Ed: D.H. Jonassen, *Handbook of research for educational communications and technology: a project of the association for educational Communications and Technology*. 403-437. New York: Simon & Schuster Macmillan.
- MEB (1982). Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu (YAYKUR), Ankara: Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası.
- Mishra, S. (1997). A critical analysis of periodical literature in distance education. *Indian Journal of Open Learning*, 6(1&2), 39-54.
- Moore, M. G. & Kearsley, I. G. (1996). *Distance education: A systems view*. Wadsworth Publishing Company.
- Naidu, S. (2005). Researching distance education and e-learning. In C. Howard, J. V. Boettcher, L. Justice, K. Schenk, P. Rogers, & G. A. Berg (Eds.), *Encyclopedia of distance learning* (Vol. 4, p. 1564-1572). Hershey, PA: Idea Group, Inc.
- Panda, S. (1992). Distance educational research in India: Stock-taking, concerns and prospects. *Distance Education*, 13(2), 309-326.
- Perraton, H. (2000). Rethinking the research agenda. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 1(1), 1-11.
- Saba, F. (2000). Research in distance education: A status report. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 1(1), 1-9.
- Saba, F. (2003). Distance education theory, methodology, and epistemology: A pragmatic paradigm. In M. G. Moore & W. G. Anderson (Eds.), *Handbook of distance education* (pp. 3-20). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Simonson, M., Schlosser, C., & Hanson, D. (1999). Theory and distance education: A new discussion. *The American Journal of Distance Education*, 13(1), 60-75.
- Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M., & Zvacek, S. (2006). *Teaching and learning at a distance: Foundations of distance education* (3rd Ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall, USA.

- Şimşek, A., Becit, G., Kilicer, K., Özdamar, N., Akbulut, Y., & Yildirim, Y. (2008). Türkiye'deki eğitim teknolojisi araştırmalarında güncel eğilimler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 439-458.
- Şimşek, A., Özdamar, N., Uysal, Ö., Kobak, K., Berk, C., Kılıçer, T., & Çiğdem, H. (2009). İki binli yıllarda türkiye'deki eğitim teknolojisi araştırmalarında gözlenen eğilimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 941-966.
- Şimşek, N. (2002). Teknoloji destekli eşitlik açıköğretimde daralmayı gerektirir mi? *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 34(1-2), 71-75.
- Verduin J. R. & Clark, T. A. (1994). *Uzaktan eğitim: Etkin uygulama esasları*, Çev: İlknur Maviş, Anadolu Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.
- Zawacki-Richter, O. (2009). Research areas in distance education: A delphi study. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 10(3), 1-17.
- Zawacki-Richter, O., Bäcker, E. M., & Vogt, S. (2009). Review of distance education research (2000 to 2008): Analysis of research areas, methods, and authorship patterns. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 10(6), 21-50.

İletişim/Correspondence

Mehmet Barış HORZUM
Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
SAKARYA-TÜRKİYE
Tel: +90 264 295 6171
horzum@gmail.com

Mehmet ÖZKAYA
Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
AKSARAY-TÜRKİYE
mehmetozkaya@msn.com

Muammer DEMİRCİ
Fatih Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
İSTANBUL-TÜRKİYE
demirci.muammer@hotmail.com

Muhammed ALPASLAN
Milli Eğitim Bakanlığı
İSTANBUL-TÜRKİYE
mvalpaslan@gmail.com

Ek 1. Değerlendirme Kapsamında İncelenen Makaleler

No	Yıl	Dergi Adı	Makale Başlığı	Yazarlar
1	2007	Eğitim Bilimleri Ve Uygulama Dergisi (EBULİNE)	İnternet Temelli Uzaktan Eğitimde Öğrenci Doyumu Ölçeği	Özlem PARLAK
2	2007	Eğitim Bilimleri Ve Uygulama Dergisi (EBULİNE)	Farklı Bilişsel Sitillere Sahip Öğrencilerin E-Öğrenme Ortamlarında Öğrenme Stratejilerinin Kullanma Durumlarının Akademik Başarılarına Etkisi	Bilal ATASOY, Halil İ. YALIN
3	2007	Eğitim Bilimleri Ve Uygulama Dergisi (EBULİNE)	Web Tabanlı Yeni Öğretim Teknolojileri: Web 2.0 Araçları	Mehmet Barış HORZUM
4	2006	Eğitim Bilimleri Ve Uygulama Dergisi (EBULİNE)	Uzaktan Öğretim Sistemlerindeki Çevrimiçi Etkileşimlerin Yapısal Çözümleme Yoluyla Modellenmesi	Nurettin ŞİMŞEK
5	2005	The Turkish Online Journal Of Educational Technology (TOJET)	Elektronik Akademik Uzaktan Eğitim Dergisi: Tojde İçerik Analizine Dayalı Bir Değerlendirme	Ayşe İNCEELLİ Özden CANDEMİR Uğur DEMİRAY
6	2005	The Turkish Online Journal Of Educational Technology	İlköğretim Birinci Kademedeki Web Üzerinden Ders İşlenebilirliği	Ferhan ODABAŞI, Naci ÇOKLAR, Mübin KIYICI, Eylem Pınar AKDOĞAN
7	2006	The Turkish Online Journal Of Educational Technology	Çevrimiçi Eğitimde Akademik Başarıyı Etkileyen Güdülenme Yapıları	Hülya ERGÜL
8	2006	The Turkish Online Journal Of Educational Technology (TOJET)	Web Destekli Ders Çalıştırıcı Tasarımı	Halil İbrahim BÜLBÜL, İhsan BATMAZ, Yaşar Güneri ŞAHİN, Mustafa KÜÇÜKALİ, Özlem Çakır BALTA, Cenk Koray BALTA
9	2008	Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)	Harmanlanmış Öğrenme Ve Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarının Akademik Başarı Ve Doyuma Etkisi	Ertuğrul USTA, Ahmet MAHİROĞLU
10	2010	Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)	Mesleki-Teknik Eğitim Öğretmenlerinin Bilgisayar Ve İnternet Temelli Öğretim Materyallerinden Yararlanmaya İlişkin Görüşleri	Özgen KORKMAZ, Seçkin TUNÇ
11	2008	Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi	Küreselleşme Sürecinde Uzaktan Eğitim	Asiye TOKER GÖKÇE
12	2009	Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi	Uzaktan Öğretimi Tercih Eden Öğrencilerin Demografik Özellikleri	Meltem BATURAY Ömer Faruk BAY
13	2006	Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	Öğrenmenin Yeni Yolu: E-Öğrenme	Özgür ASLAN

Ek 1. Değerlendirme Kapsamında İncelenen Makaleler (Devam)

No	Yıl	Dergi Adı	Makale Başlığı	Yazarlar
14	2008	Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi	Web Tabanlı Öğretim Ortamındaki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığını Etkileyen Faktörler	Mehmet Barış HORZUM, Özlem ÇAKIR BALTA
15	2011	Buca Eğitim Fakültesi Dergisi	İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde İnternet Tabanlı Öğretim Yönteminin Ders Başarısına Etkisi	Hasan TÜRKER, Erhan YAYLAK
16	2006	Ege Eğitim Dergisi	Web Destekli Etkin Öğrenme Uygulamalarının Öğretmen Adaylarının Derse Yönelik Tutumları Üzerindeki Etkileri	Y. Deniz ARIKAN
17	2011	Kastamonu Eğitim Dergisi	Web Destekli Öğrenme Ortamlarının İnternet Kullanımına Yönelik Tutum Düzeyleri Üzerine Etkisi	Alper ALTUNÇEKİÇ, Levent AKSU
18	2009	International Online Journal Of Educational Sciences	Çoklu Aracı Mimariler İle Dağıtık Yapay Zekâ Tekniklerinin Kullanıldığı Çağdaş Uzaktan Eğitim Uygulamaları	Mehmet KARAHAN
19	2005	Başkent Üniversitesi	Web-Destekli Öğretim Ortamında Bireysel Tercihler	Yasemin GÜLBAHAR
20	2005	The Turkish Online Journal Of Educational Technology (TOJET)	Gazi Üniversitesi'nin Uzaktan Eğitim Potansiyeli	İrfan SÜER, Zeki KAYA, H. İbrahim BÜLBÜL, Hatice KARAÇANTA, Zihni KOÇ, Şaban ÇETİN
21	2005	The Turkish Online Journal Of Educational Technology (TOJET)	E-Öğrenmede Bilgisayar / Ağ Altyapısı Bakımından Etkili Parametreler Ve Türkiye'nin E-Öğrenmeye Hazır Bulunuşluğu	Mustafa Reşit USAL, Mehmet ALBAYRAK
22	2005	The Turkish Online Journal Of Educational Technology (TOJET)	Göçmen Türklere Yönelik Uzaktan Öğretim Uygulaması (F.Almanya'daki Türklerin Eğitim Sorunları Ve Anadolu Üniversitesi'nin Batı Avrupa Programları)	Ahmet Atilla DOĞAN
23	2005	The Turkish Online Journal Of Educational Technology	İnternet Destekli Öğretim Sistemlerinde Bilişim Gereksinimlerinin Belirlenmesi	Orhan TORKUL, Cemal SEZER, Tijen ÖVER
24	2005	The Turkish Online Journal Of Educational Technology (TOJET)	İnternet Üzerinden Eğitim'de Eğitim Platformu Geliştirme Kriterleri Ve Uygulama Örneği	Caner AKÜNER
25	2005	The Turkish Online Journal Of Educational Technology (TOJET)	Yönetim Fonksiyonları Bağlamında Uzaktan Eğitim Yönetimi	Mehmet GÜROL, Muhammed TURHAN

Ek 1. Değerlendirme Kapsamında İncelenen Makaleler (Devam)

No	Yıl	Dergi Adı	Makale Başlığı	Yazarlar
26	2005	The Turkish Online Journal Of Educational Technology (TOJET)	İnternet Temelli Ölçmelerin Geçerliğini Sağlamada Yeni Yaklaşımlar	Çetin SEMERCİ, Cem BEKTAŞ
27	2008	Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	Farklı web tabanlı öğretim ortamlarında öğrencilerin başarı, motivasyon ve bilgisayar kaygı düzeyleri	Mehmet Barış HORZUM Özlem ÇAKIR BALTA
28	2009	Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	E-öğrenme ortamları için özlü sözler ontolojisi ve görselleştirme yazılımı geliştirilmesi	Galip KAYA Arif ALTUN
29	2009	Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	Öğrenme nesnelерinin paylaşımında anlamsal web teknolojilerinin kullanımı	Hasan TÜRKSOY Petek AŞKAR
30	2005	İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı Öğrencilerinin Mesleğe Yönelik Tutumları ve Mesleki Yeterlik Algıları	Özler ÇAKIR
31	2008	Eğitim ve Bilim	Web Ortamlı Probleme Dayalı Öğrenmede Bilişsel Esneklik Düzeyinin Öğrenci Başarısı ve Tutumları Üzerindeki Etkisi	Ayfer ALPER Deniz DERYAKULU
32	2010	Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi	Çevrimiçi öğrenme ortamında algılanan sosyalleşme ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması	Salih BARDAKCI
33	2008	İlköğretim Online	İlköğretim branş öğretmenlerinin web destekli öğretim ile ilgili görüşlerinin incelenmesi	Suzan Duygu ERIŞTİ, Esra ŞİŞMAN, Yusuf YILDIRIM
34	2008	Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi	Toplumsal yetenek ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması	Ebru ÖZTÜRK
35	2007	Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi	E-Öğrenme Yöntemi ile Öğretmenlerin İnsan Hakları Eğitimi	F. Dilek GÖZÜTOK, Yasemin GÜLBAHAR Filiz KÖSE